Гордон > Блоги >

БЛОГИ

## Богдан Кротевич

Військовослужбовець ЗСУ, експічальник штабу бригади «Азов»

Усі матеріали автора


# Це досвід державного насильства

20 червня, 12:41

"Однак я вважаю, що українці мають право самі обирати свої герої, навіть якщо для них героєм є Степан Бандера чи Роман Шухевич. Поляки не обкатримуть патронів українських вулиць". – Кароль Навроцький, голова Інституту національної пам'яті Польщі, 11 липня 2023 року.

РЕКЛАМА

Сьогодні ці слова варто нагадати для того, щоб повернути польсько-українську дискусію до її реального масштабу. У 2023 році він сформулював простий і дуже точний принцип: поляки мають право на власну оцінку української історії, для українці самі визначають свій національний пантеон. Польщі не обірває назви українських вулиць, так самі як Україна не обірває назви польських вулиць, польських військових частин чи національних свят.

Відтоді в самій історичній реальності не сталося нічого принципово нового. Україна не почала вшановувати літаків українського визвольного руху у 2026 році. Шухевич отримав звання Героя Україні ще у 2007 році, Степан Бандера – у 2010 році. У Києві проспект отримав ім'я Бандери у 2016 році, а ім'я Шухевича з'явилося у назві нового проспекту у 2017 році. Імена дійчів українського визвольного руху протягом багатьох років присвоювалися вулицям, військовим частинам і державним установам. Польща реагувала на ці рішення, іноді різко, іноді дипломатично, але вони не спричинили розриву відносин і не скасовували стратегічної співпраці між нашими державами.

Саме тому нинішня суперечка навколо присвоєння українському військовому підрозділу імені Героїв УПА виглядає як політичне рішення надати давню відомій темі нову вагу. Для українців УПА є частиною традиції боротьби за відновлення власної держави та опору радянській владі. У сучасній Україні ці пам'ять сприймається насамперед через досвід боротьби проти Москви, радянських каральних органів і повернення російського контролю над українськими землями. Під час нинішньої війни цей зміст став ще виразнішим: українська армія знову протистоїть державі, яка запеченує саме право України на незалежне існування. Саме в цьому контексті українська держава використовує імена та символи визвольного руху. Ці рішення адресовані українському суспільству й українським військовим. Вони позначають стадкосмість боротьби за незалежність і не є заявою проти сучасної Польщі.

Польські політики можуть ставитися до таких рішень негативно, але представлення кожного українського історичного символу як свідомої антипольської провокації є політичною інтерпретацією, а не встановленим фактом. При цьому самі Польща вшановує дійчів і військові формування, діяльність яких для українців означала запеченення державності, втрату територій, репресії та загибель українців.

Роман Дмовський, один із центральних дійчів польського національного пантеону, не визнавав перспективи незалежної України. Його політична програма передбачала включення українських земель до польської держави та асиміляцію значної частини українського населення. Для Польщі він є творцем незалежності. Для Україні – впливовим противником українського державного проєкту.

Юзеф Галлер вшановується як один із творців польського війська. Водночас його армія була використана у війні проти Західноукраїнської Народної Республіки, брала участь у наступі на українські позиції та допомогла встановити польський контроль над Східною Галичиною. Унаслідок цієї війни українській державній проєкт у Галичині зазнав поразки, а українські військові та цивільні гинули в боротьбі за територію, яку українці вважали частиною власної держави.

Так звані Львівські орлята для поляків є символом молодості, мужності та захисту Львова. Для українців це учасники збройної боротьби проти української армії та проти встановлення української влади в місті. Польська героїчна розповідь про "оборону Львова" є водночас українською розповіддю про придушення спроби створити власну державу.

Міжвоєнна польська держава проводила щодо українців політику полонізації, обмежувала українську освіту й громадське життя, застосовувала колективні репресивні заходи. Під час пацифікації 1930 року польська поліція та військо проводили каральні акції в українських селах, здійснювали обшуки, побиття, арешти та нищення майна. Для української пам'яті це досвід державного насильства. У 1947 році під час операції "Вісла" польська комуністична влада примусово виселила близько 140 тис. українців і лемків із земель, де їхні родини жили поколіннями. Людей позбавляли домівок, розпорошували по західних і північних регіонах Польщі та свідомо позбавляли можливості зберігати компактні громади.

Попри це Україна не вимагає від Польщі відмовитися від Дмовського, Галлера чи Львівських орлят. Не ставить демонтаж їхніх пам'ятників у умовою політичної співпраці. Не вимагає перейменувати польські вулиці та не погрожує перегляду стратегічних відносин щодо, коли Польща вшановує людину, яка вовкала проти української державності або запеченувала її. Україна може мати власну оцінку польських дійчів, може прямо говорити про завдану ними шкоду, але не намагається встановлювати для Польщі перелік дозволених героїв. Саме цей принцип Кароль Навроцький сформулював у 2023 році стосовно України: українці мають право самі обирати свої героїв.

З того часу змінилася політична вага від використання української історії. Тому нинішня ситуація є передусім політичною. Дано відкриє суперечність сьогодні використовується для досягнення конкретного внутрішньополітичного результату. Антиукраїнські настрої стали помітною частиною польської політики. Частково це наслідок накопиченої суспільної втоми від війни, економічних конфліктів, соціальних витрат і великої кількості біженців. Частково це результат системної російської пропаганди, яка протягом багатьох років переконує поляків і українців, що вони є природними ворогами та ніколи не зможуть співпрацювати. Ворожа пропаганда вміє знаходити проблеми, збільшувати їх, вирвати з контексту та перетворювати на загальну ворожість між суспільствами.

Іноді допомагають цьому й самі українці, коли окремі громадяни ("корисні ідіоти") демонстративно порушують польські закони, повздаються зухвало як не поважають державу, яка їх прийняла. Достатньо одного такого випадку, щоб його поведінка стала образом усієї української громади. Одна людина затримала тисячі нормальних українських сімей, які працюють, сплачують податки, виховують дітей, вивчають польську мову і дотримуються польського законодавства. Це сім'ї біженців, тому що Росія почала повномасштабну війну, окупувала їхні міста, зруйнувала житло і спричина смертельну загрозу для їхніх дітей. Вони не повинні нести колективну відповідальність за кожного українця, який порушив закон, так само як поляки не повинні відповідати за кожного польського радикала чи злочинця.

Втім політика працює з яскравими випадками, страхами, образами та простими поясненнями, беручи складну реальність і перетворюючи її на кілька гасел, які можна використати у виборчій боротьбі. Антиукраїнська риторика дає частині польських політиків простий спосіб підвищувати рейтинги. Вона дозволяє демонструвати захист національної гідності, не поясняючи складних економічних чи безпекових проблем. Значно легше вести символічну боротьбу з українськими назвами, ніж відповідати на питання про демографічну кризу, стан державних фінансів, конкурентоспроможність економіки чи готовність польської армії до можливої війни.

Сьогодні президент Кароль Навроцький оголосив про позбавлення президента України Володимира Зеленського ордена Білого Орла. Це найвища польська державна нагорода, і Польща, безумовно, має право самостійно вирішувати, кому її вручати та кого її позбавляти. Україна не повинна дивитися польській державі, як розпоряджається власними відзнаками.Проте це рішення важко представляти виключно як принципову моральну оцінку, не помічаючи очевидного історичного контексту.

Бенітто Муссоліні отримав орден Білого Орла у 1923 році. Пізніше він став фашистським диктатором, союзником Гітлера та керівником держави, яка брала участь у Другій світовій війні на боці нацистської Німеччини. Попри це, польська держава не позбавила Муссоліні ордена. Отже, президент країни, яка досі захищає Європу від російської агресії, позбавляється найвищої польської нагороди через суперечку навколо українській історичної пам'яті, тоді як фашистський диктатор цієї нагороди не позбавлений. Очевидно що цей контраст не означає, що сучасна Польща схвалює Муссоліні або вважає його гідним державного вшанування. Але саме тому він добре демонструє вибірковість нинішнього рішення. Якщо процедура застосовується саме до Зеленського, а не до Муссоліні, то йдеться не про універсальний моральний принцип, а про актуальний політичний жест.

Насправді у цьому рішенні немає катастрофи для України. Зеленський керує державою, яка веде найбільшу війну в Європі після Другої світової. Для нього значно важливішими є ситуація на фронті, захист українських міст, забезпечення армії, повернення полонених, міжнародна підтримка та перемога над росією. Якщо позбавлення ордена допоможе знизити внутрішню політичну напругу в Польщі, дасть її керівництву можливість продемонструвати виборцям захист польської історичної пам'яті й дозволить після цього повернутися до нормальних міждержавних відносин, я вважаю, що це достатньо мала ціна.

Україна точно переживе втрату цієї нагороди. Але не варто робити вигляд, що йдеться про послідовну та однакову для всіх політику щодо кавалерів ордена. Це не історичне скасування ордена, а символічне рішення, адресоване передусім польському виборцю. Тому не раджу українцям реагувати на це надмірно емоційно. Не варто відповідати образами, порушуючи чи демонструвавши знецінення польської історичної пам'яті. Саме такої реакції очікує російська пропаганда, яка хоче перетворити політичний епізод на довготривалу ворожнечу між двома суспільствами. Водночас польським політичним елітам варто побачити межі цієї стратегії.

Антиукраїнська риторика може принести короткостроковий рейтинговий перевагу, але вона не дає Польщі стратегічної безпеки. Росія залишається головною воєнною загрозою для всієї Європи. Українська армія сьогодні стримує цю загрозу ціною життя українських військових та цивільних громадян. Необхідно пам'ятати – між критикою конкретного українського рішення та політичним формуванням образу України як ворога існує принципова різниця. Тож польським політикам варто шукати інші способи конкурувати за голоси виборців.

Переважна більшість поляків, після 24 лютого 2022 року, допомагали українцям: відкривали свої будинки, зустрічали біженців на вокзалах, збирали гуманітарну допомогу, лікували поранених і підтримували українську армію. Цього не може перекреслити один політичний конфлікт. Нічого непоправного не сталося. Польща зробила політичний жест, який їй влада вважає необхідним для внутрішньої аудиторії. Україна продовжить воювати проти Росії. Поляки та українці продовжать жити поруч, працювати разом і мати спільні безпекові інтереси.

*Джерело:* Bohdan Krotevych / X

Опубліковано з особистого дозволу автора

Блог відображає винятково думку автора. Редакція не відповідає за зміст і достовірність матеріалів у цьому розділі.

Поділитися

Україна | Польща | УПА | Друга світова війна | Богдан Кротевич | Кароль Навроцький | Степан Бандера

РЕКЛАМА

## МАТЕРІАЛИ ЗА ТЕМОЮ

**Услід за Будановим і Сибігою. Посол України в Польщі відмовився від нагороди через скандал із орденом Зеленського**

20 червня, 00:00 ПОЛІТИКА

**МЗС України відреагувало на позбавлення Зеленського ордена. Себіра відмовився від своєї нагороди**

19 червня, 22:26 ПОЛІТИКА

**Навроцький позбавив Зеленського ордена Білого Орла**

19 червня, 21:34 ПОЛІТИКА

## БУЛЬВАР

**Піклов розповів про особливі подарунки Зеленському: Це ж мій друг. Він радіє, як дитина**

20 червня, 10:44 КУЛЬТУРА

**"Вічне прокляття та ганьба ворогам нічиїм". В Брані відому обвачку засудили до катування батогом**

19 червня, 17:45 СВІТ



**"Колись твій талант нас точно вб'є", "Мов під гіпнозом". Чому всі обговорюють новий кліп Барських**

20 червня, 10:31 КУЛЬТУРА




Правила користування сайтом та використання матеріалів

Політика конфіденційності та обробку персональних даних

Договір приєднання про використання сайту інтернет-видання "ГОРДОН"





+380 (44) 207-13-01 | +380 (44) 207-13-02 | editor@gordonua.com





© 2026. Всі права захищені законодавством Kiselev

Всі матеріали, які розміщені на цьому сайті з посиланням на агентство "Інтерфакс-Україна", не відповідають підписаному відповідним чином договору, оформленому в будь-якій формі, крім як з письмового дозволу.

Усі опубліковані фотоматеріали Depositphotos.ua не відповідають відповідному набору розповсюдженню в будь-якій формі без письмового дозволу компанії.

Матеріали, позначені пиктограмами PR, "Інновація", "Думка", "Історична", "Актуальна", "Виборці" та "Вісник", публікуються на правах реклами.

Комерційні матеріали можуть розміщуватися у розділі "Пресреліз". У випадках суспільної зацікавленості публікація в цьому розділі допускається на безоплатній основі.

Веб-сайт "Інтернет-видання "ГОРДОН", ідентифікатор в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа: R40-05269

вул. Професора Подвисоцького, 6 (м. Київ, Україна, 01103)

Призначено для осіб, старших за 21 рік